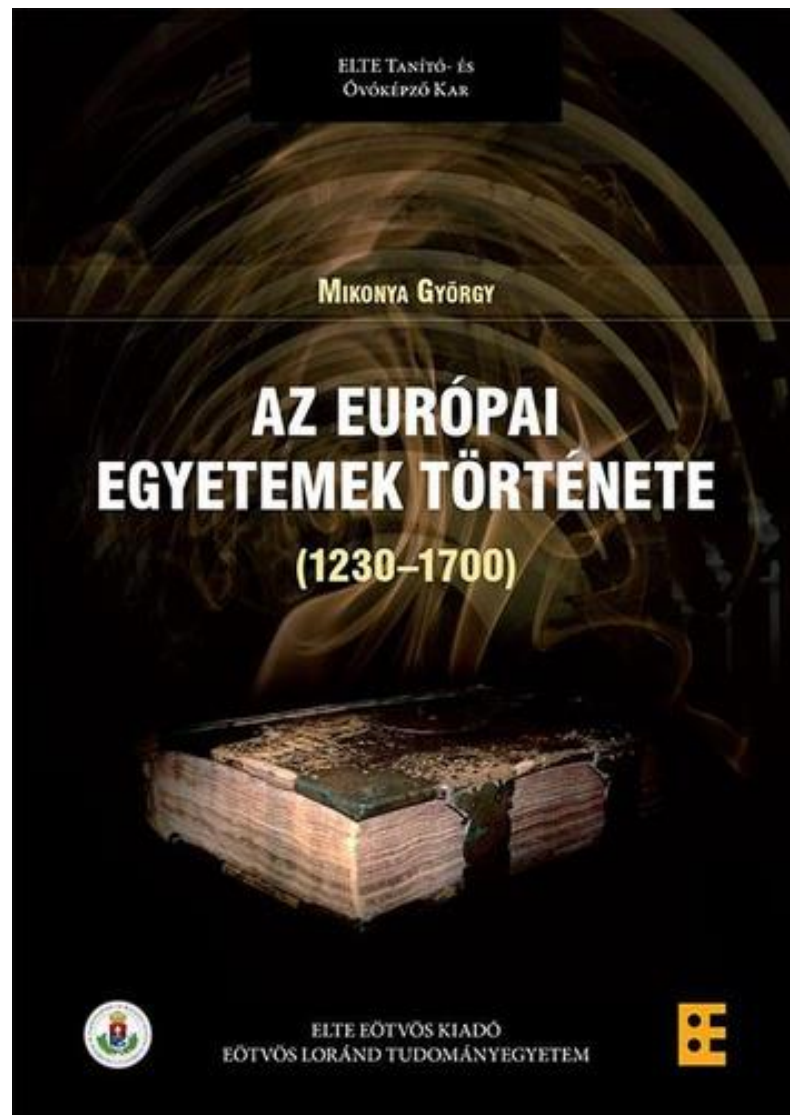
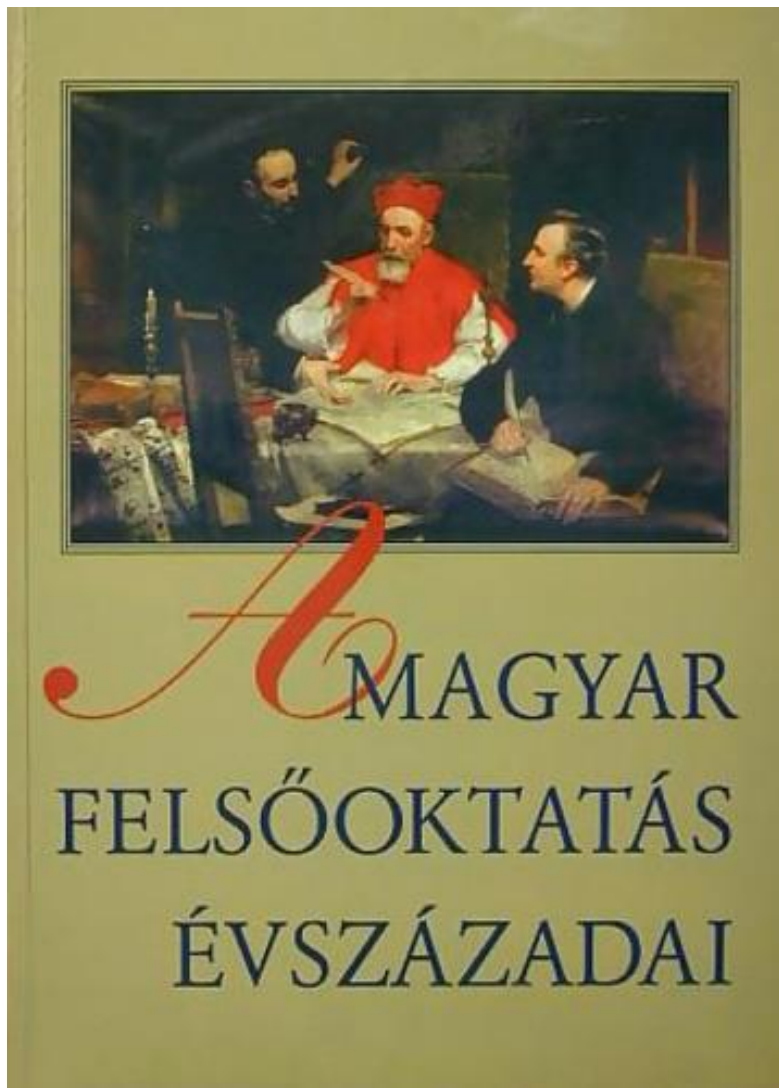

Dr. Szikora Katalin
Testnevelési Egyetem

A magyar egyetemi sport kialakulásának előzményei

Kardos József, Kelemen Elemér, Szögi László (2000)

Az egyetemi oktatás története:

Az első egyetemek feladata: papi teendők ellátása (hit és a tudomány összeegyeztetése)

Robert Sorbonne, 1257

1096

Az *universitas* szó a középkorban nem a tudományok egyetemességét, hanem az oktatási intézmény testületének – a tanárok és hallgatók – egységét jelentette: „*universitas magistrorum et studiorum*”, az intézmény neve pedig *studium generale* volt (egyetemes tanulmányok).

Az európai egyetemek mindenütt a székesegyházi, káptaláni iskolákból fejlődtek ki. Ezeket az iskolákat az egyházi központokban, püspöki vagy káptaláni székhelyeken szervezték.

A hét szabad művészet: Septem artes liberales, **Francesco Pesellino** (1422–1457) itáliai festő munkája. Birmingham Museum of Art, Birmingham, Alabama

„Úttörő” törekvések a testnevelés bevezetésére: **Pier Paolo Vergerio**, **Desiderius Erasmus** és követőik

Az első magyar egyetemek:

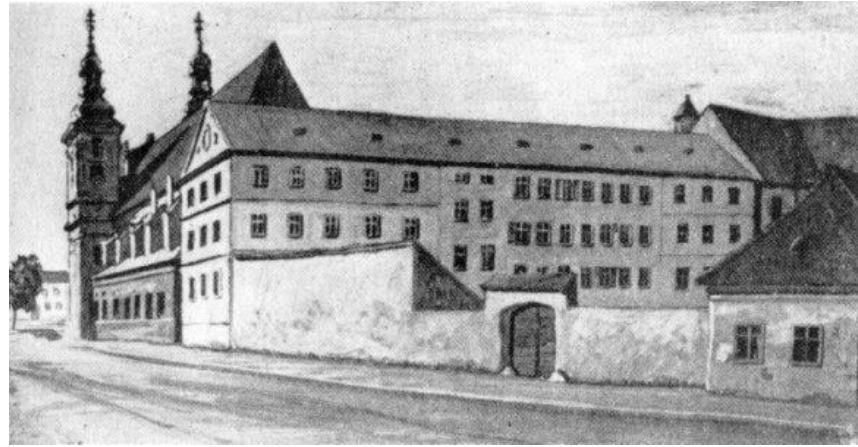

Nagy Lajos: Pécs, 1367

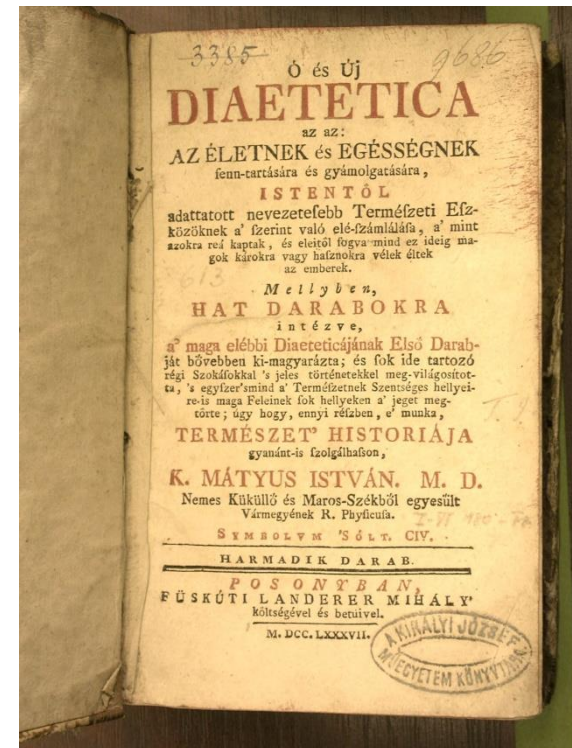
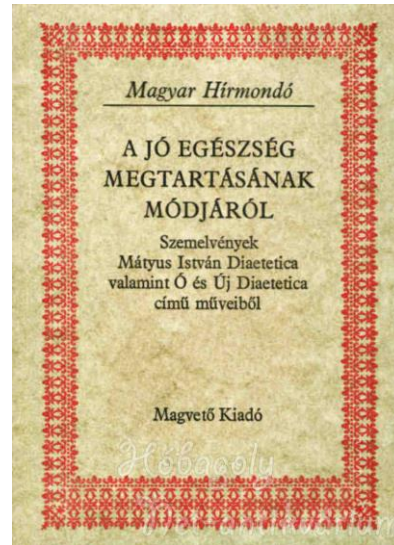
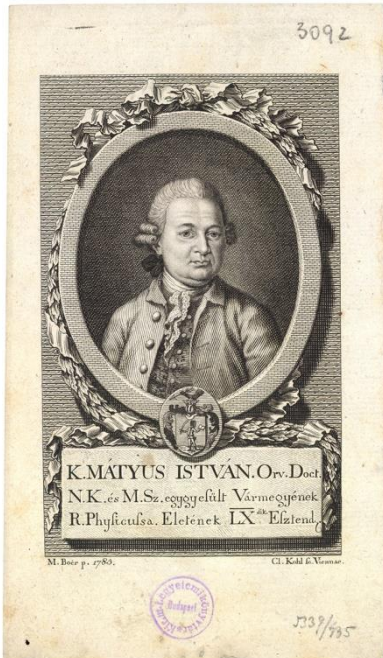

Luxemburgi Zsigmond: Óbuda, 1389

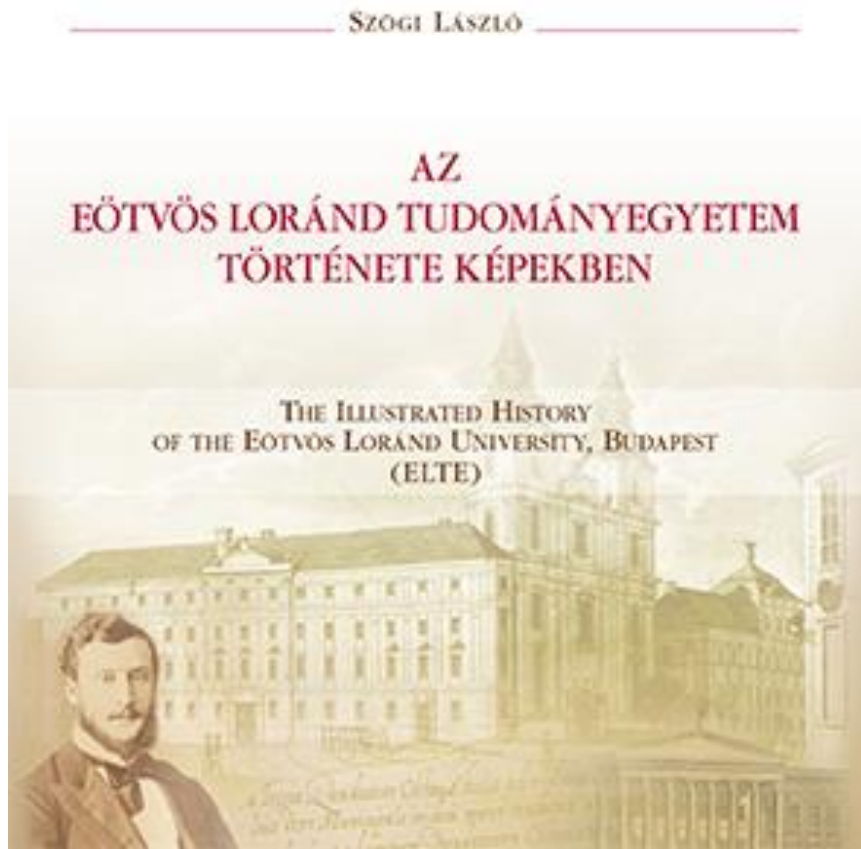
A jogfolytonos egyetem, Pázmány Péter alapította Nagyszombat, 1635, 1769 orvos kar létesítése

Mátyus István: Ó és Új diaetetica, 1778-1793

A nagyszombati egyetem 1777-ben Budára, majd 1784-ben Pestre költözött,
Az oktatás nyelve 1844-ig a latin volt

Pázmány
Péter
Katolikus
Egyetem

A rendszerváltozás után alapított (1990)
egyetem szintén a nagyszombatit vallja
jogelődjének

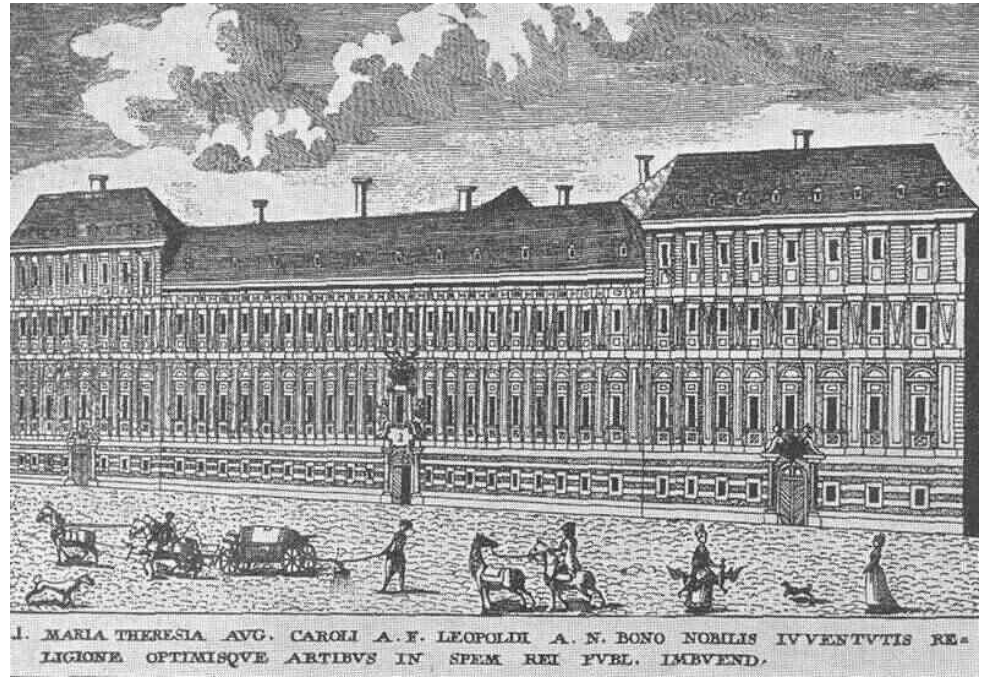

Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér
(1620-1664)
A magyar nemesi akadémia
létrehozásának harcosa

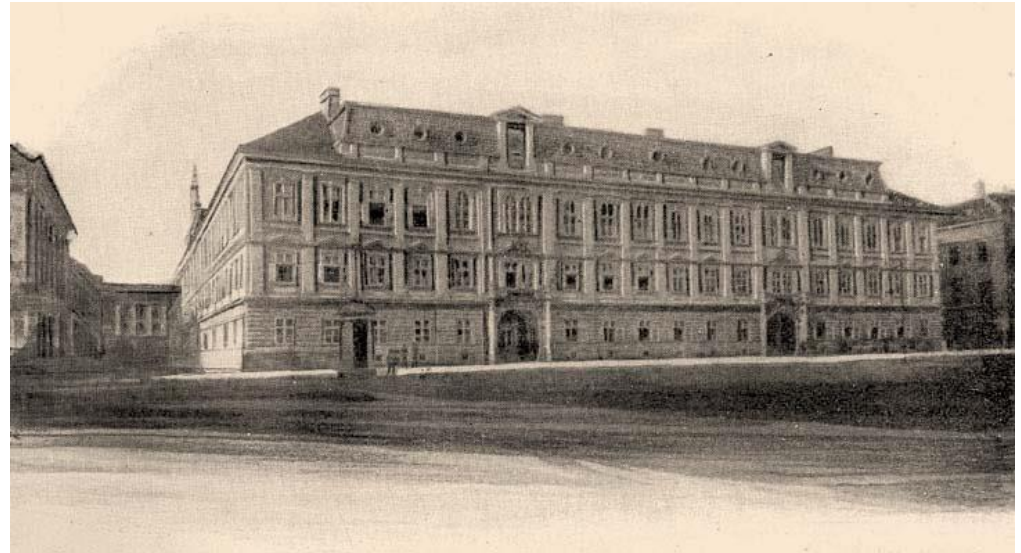

Koptik Odo szobra Celldömölkön

bécsújhelyi katonai akadémia

A bécsi Theresianum és a

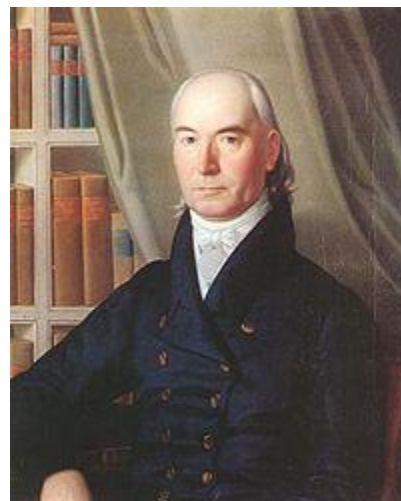
A Ludovika 1836-ban

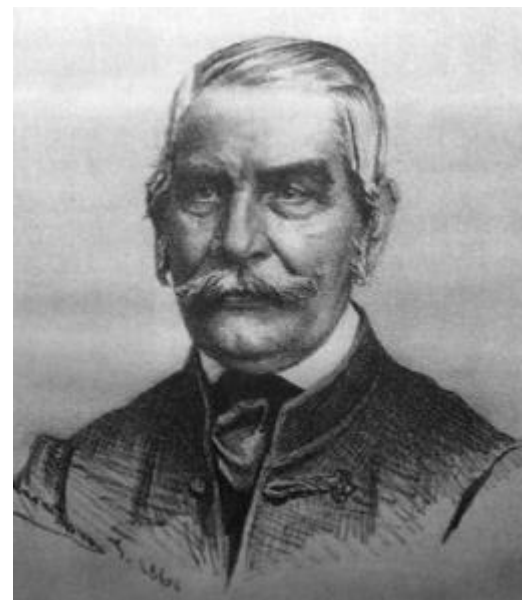
Gróf Buttler János 126.000 Ft-al támogatta
az alapítást

Váradi Szabó János

Bene Ferenc

Clair Ignác

Keresztessy József

Gaetano Biasini

Részlet **Jedlik Ányos** (1800-1895) naplójából 1848 március idusán

Martzius 17-én.

Reggeli órákban Rector Ő Nagyságát megkeresé az ifjúság, hogy az egyetemi reformot illető 12 pontot, melyet kérelmi úton felterjeszteni óhajtanak, Ő is írná alá. Az egyetemi ifjúság az egyetemi reformra vonatkozó kívánságait nem 12, hanem a következő 9 pontba foglalta össze.

1. A magyar egyetem emancipációja a bécsi kormány és egyetem gyámsága alól s törvény általi biztosítása.
2. Az egyetem kormányának szabadelvű elrendezése, országgyűlési képviseltetése.
3. Az egyetemi jószágok felszabadítása a kollegális rendszer kezelése alól, s nyilvános, felelősséggel járó kezelése.
4. Tökéletes tanítási s tanulási szabadság.
5. A tanszékek ne kegyelem útján, hanem érdem és nyilvános csődület által töltsenek be.
- 6. Testgyakorlati intézetek felállítása.**
7. A tudományban elmaradt vagy elaggott tanárok elmozdítása, nyugdíjaztatása.
8. Évenkénti próbatételek megszüntetése s nyilvános, díjnélküli vizsgálatok behozatala.
9. A tudomány jelen igényeinek megfelelő s a nemzethez illő tantermek felállítása.

(Jedlik ekkor a Királyi Magyar Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának dékánja volt)

Pest-Buda: 1871
Királyi József Műegyetem

Budapest: 1873
Budapesti Tudományegyetem

Kolozsvár: 1872
Magyar Királyi Ferenc József
Tudományegyetem

Esterházy Miksa, a MAC megalapítója, 1875

Kuskó István,
a KAC
„művezetője”

Sport-Világ 1897 november (41-45. sz.)

1897. 43. sz.

SPORT-VILÁG

ATHLETIKA. TORNA.

A »Hercules« Athletikai Club súlyemelés meetingje.

Bécs, 1897. november 11.

Fenti nap estéjén zsúfolásig megtelt a Saxlehner-féle etablissement tágas terme. Jóval ezeken felül voltak a megjelentek, hogy tanúi legyenek a »Hercules« híres súlyemelői által produkálható mutatványoknak.

A nagy részvételt meg is érdemelte a »Hercules«, mert legjobb súlyemelője, a világrekorder Türk, 4 világrekordját javította meg és ezek az eredmények mind annyira abszolút jók, hogy sokáig várhatunk, míg azokat valaki megjavítja.

Az eredmények pontok szerint számítottak és végeredményként a következő sorrend állapított meg:

1. Niedermann 44 ponttal, (Hercules A. C.)
2. Poltrini 35¹/₂ ponttal,
3. Sikora 27¹/₂ ponttal,
4. Spurny 26 ponttal,
5. Folly 22¹/₂ ponttal,
6. Bartasek 19¹/₂ ponttal.

A táblázatban a vonással való jelölés azt mutatja, hogy az illető versenyzőnek a gyakorlat nem sikerült.

Czimbalmokat

Gr. Vay Lajos
„művezető”

A lévai
Reviczky Társulás
sok szeretettel meghívja Önt, kedves Családját és Ismerőseit
a karácsonyi könyvvásár záró rendezvényére, melyen

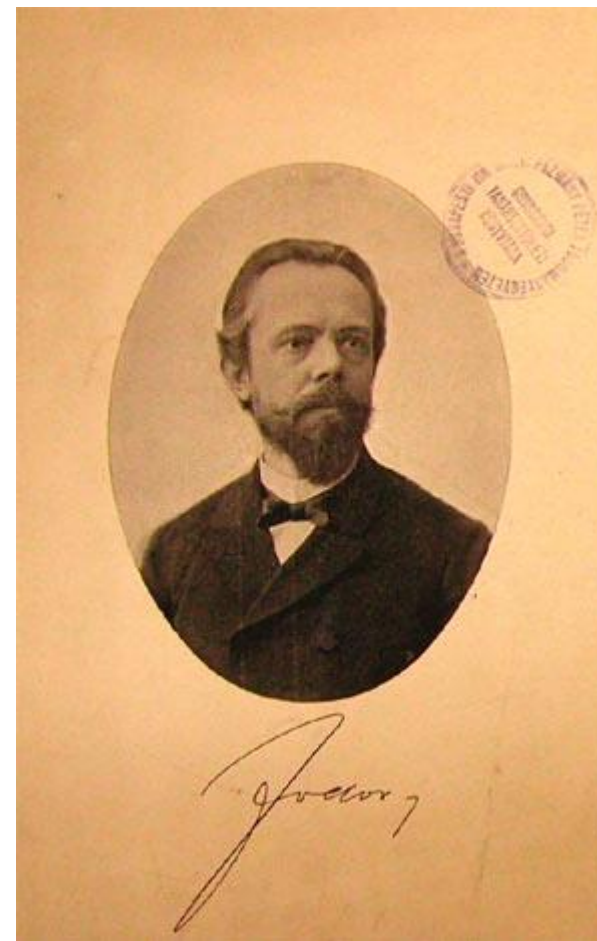
Hegedüs Sándor, a százkezü politikus.
Tanulmányok és dokumentumok
című kötet kerül bemutatásra.

A könyvet bemutatja: **Millisits Máté,**
a Budapesti Városvédő Egyesület alelnöke

Időpont és helyszín:
2016. december 11-én, vasárnap 17 órakor
a lévai *Reviczky Házban (Honvéd u. - Vojenská 28.)*

Hegedüs Sándor, NTE elnök
a róla szóló könyv bemutatója
lesz a hétvégén Kolozsvárott

Dr. Fodor József,
a Tudományegyetem rektora

Gr. Berzeviczy Albert

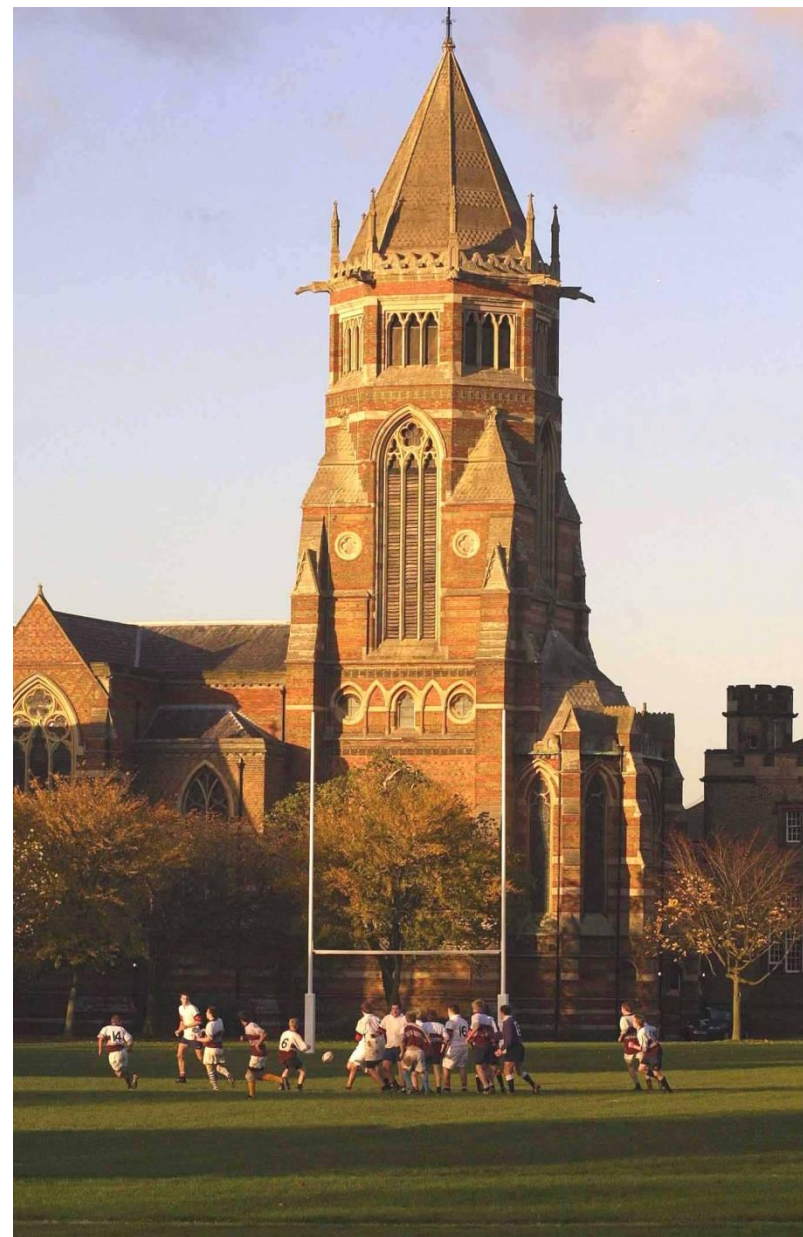
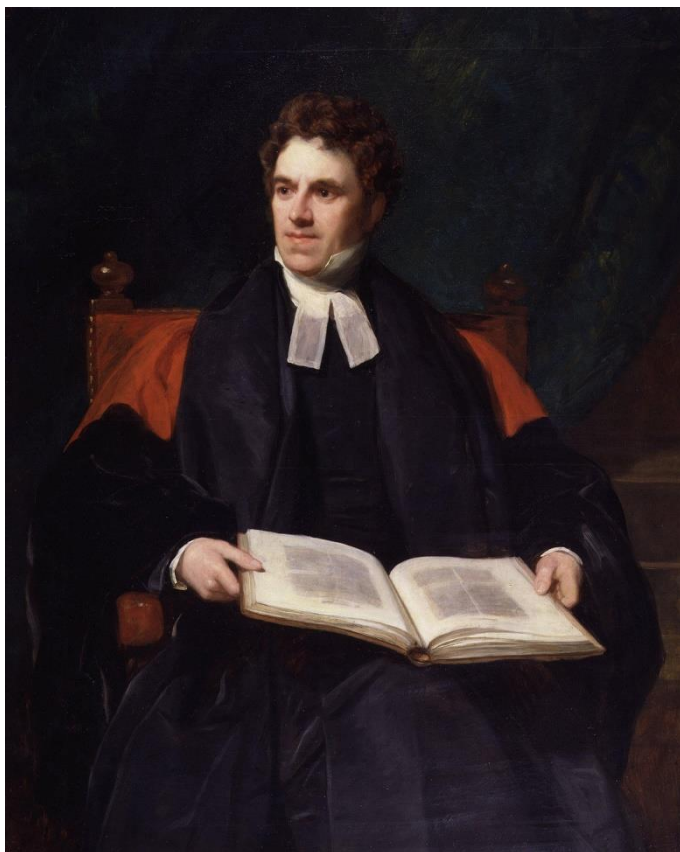
Gr. Csáky Albin

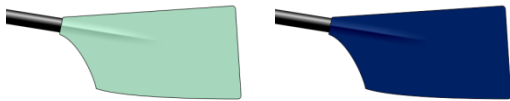
A sárospataki „öreg tornacsarnok” , s aki sokat tett Sárospatak sportjáért: Dr. Csajka Imre

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

A modern (egyetemi) sport őshazája: Anglia
A Rugby School és egykori igazgatója:
Thomas Arnold

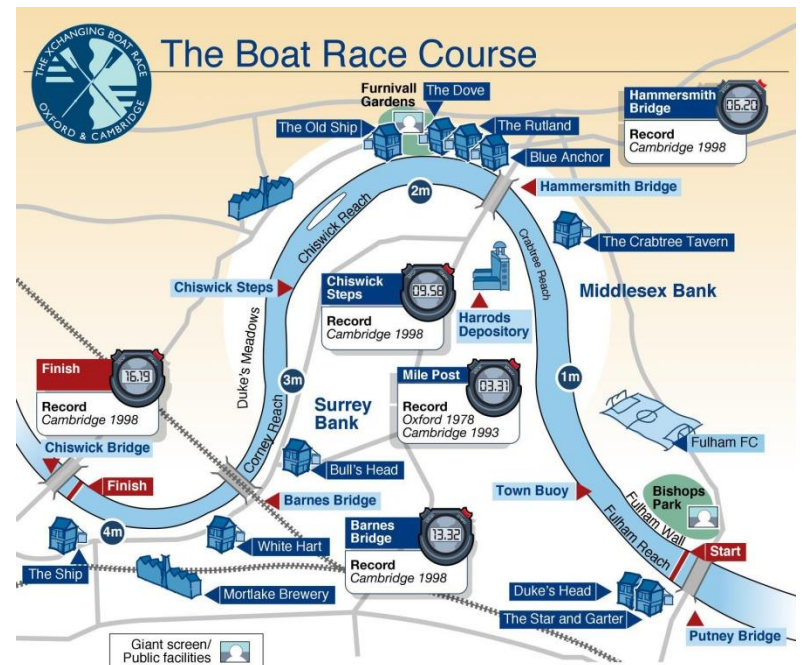
Az egyetemi sport jelentősége: evezés

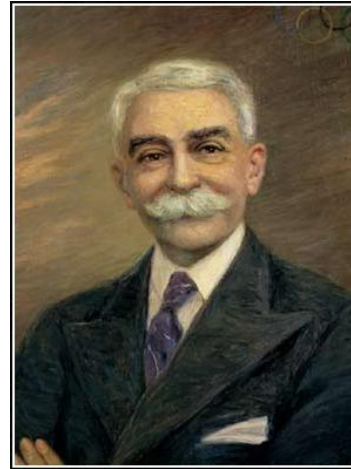

1877, „dead finish” 24 perc 8 mp

A cambridge-i egyetem evezősnycasának első csapata (Színes akvatinta papíron, Robert Havell, 1829; British Museum, London)

The most important thing in the Olympic Games is not to win but to take part, just as the most important thing in life is not the triumph but the struggle. The essential thing is not to have conquered but to have fought well.

— Pierre de Coubertin —

AZ QUOTES

Az európai egyetemek mindenütt a székesegyházi, káptalani iskolákból fejlődtek ki. A káptalani iskolák a középfokú oktatás felső szintjét jelentették, a kolostori és a plébániai iskolák mellett az egyházi műveltség elsajátításának harmadik színterét. Ezeket az iskolákat az egyházi központokban, püspöki vagy káptalani székhelyeken szervezték.

A párizsi ún. teljes körű egyetem volt, ami négy kart, fakultást foglalt magába. Az egyéb tanulmányokra előkészítő “szabad művészetek” kara volt a legnépszerűbb, amely a mai gimnázium és bölcsészettudomány vonásait ötvözte. Itt a legalsó szintű egyetemi végzettséget, a **baccalaureus** (“babérkoszorús”) címet lehetett megszerezni – ilyen fokozattal taníthattak az alsóbb iskolákban. Innen még két-három év további tanulás kellett a **magister** (“mester”) fokozat megszerzéséig, amely jogot adott előadások tartására a szabad művészetek karán. Ezután következhetett a felső karok, a **teológiai, a jogi és az orvostudományi fakultás** valamelyikének látogatása, amelyet már jóval kevesebben végeztek el. Ennek sikeres befejezése a legmagasabb végzettséget, a **doktori** (“tanítómester”) címet nyújtotta – e tudós mesterek taníthattak az egyetemek felső karain. (Különálló természettudomány és közgazdaságtan ekkor még nem létezett, műszaki ismereteket pedig sehol sem oktattak, mert azt nem tudománynak, hanem „alantas”, kézműipari tevékenységnek tekintették.)

Egyik ilyen iskolánkról olvashatunk IV. László 1276. november 18-án kiadott oklevelében:

„Tudja meg mindenki, hogy Veszprém városában attól az időtől fogva, amidőn Magyarországon a katolikus hit meggyökerezett, Isten kegyelméből a szabad művészeteket, amelyek kiváltképpen az isteni parancsokat világosabban megmagyarázzák, miként Párizsban Franciaországban, a tanítók tudományának kitűnősége és a tanulók tömeges látogatása folytán egész Magyarország egyházai fölött a virágzó hírnév eddig egyre növekedő fénnel ragyogta be és az ország jogainak megőrzését szolgáló jogtudomány művelése ugyanott az első helyet foglalta el...”

Közép-Európa első egyeteme Prágában alakult 1348-ban, ezt követi a krakkói (1364-es) és a bécsi (1365-ös) egyetemalapítás. Magyar szempontból a legfontosabb a bécsi egyetem volt, ahol a magyarországi diákok különálló „*magyar nációt*” alkottak, számuk több százra tehető, de Krakkóban és Prágában is jelentős számban tanultak magyar diákok.

PÉCS: egyetemalapító levelet (bullát) – I: Lajos király kérésére – V. Orbán pápa adta ki az itáliai Viterbóban 1367. szeptember 1-én. A levél szabályozta az univerzitás működési rendjét is, így a korabeli szokásokhoz híven nem adott engedélyt a teológiai fakultás létrehozására; ezt csak a párizsi egyetemnek engedélyezték, ezzel biztosítva egységes nézeteket a hittudományban.

A pécsi egyetemen római és kánonjogot és filozófiát oktattak, a végzett hallgatók – ha sikerrel vizsgáztak – magiszteri vagy doktori fokozatot nyertek el, és a továbbiakban maguk is taníthattak bármely egyetemen.

A 14. századi Pécs Magyarország egyik leggazdagabb városaként – a pápai bulla szerint is – különösen alkalmas volt a tudomány művelésére, hiszen a városban káptalani iskola és a tanításra nagy figyelmet fordító koldulórendi kolostorok is működtek.

Valószínű, hogy az egyetem csak rövid ideig működött, Nagy Lajos király halála után válságba került. Erre utal az a tény, hogy 1380 után egyre több magyar diákkal találkozhatunk a bécsi és prágai egyetemen.

A 15. században a török hódoltságig püspöki főiskolává, schola maiorrá alakult.

Óbudai Egyetem

A magyar fővárosban Luxemburgi Zsigmond uralkodása alatt létesül először egyetem 1395-ben, tehát alig harminc évvel a pécsi egyetem létrejötte után. Óbudán IX. Bonifác pápa 1395. október 6-án kiadott engedélyével létesült egyetem teljes, vagyis négy fakultással. Ez az egyetem szoros kapcsolatot tartott fenn a bécsi egyetemmel: az óbudai bölcsészeti fakultáson bécsi magiszterek oktattak – 1396-ban a bécsi univerzitás egyik magisztere kért engedélyt, hogy a budai egyetemre távozhasson –, a bécsi egyetemen pedig budai bakkalaureusok is tanítottak. Ez az egyetem is a helyi székesegyházi iskolából fejlődött ki. A belviszályok elültével és a pápasággal való viszonya rendezése után Zsigmond az egyetem újraalapítását kérte. Kérésére 1410. augusztus 1-én XXIII. János ellenpápa aláírta az óbudai egyetem újraalapítására vonatkozó bulláját. Az intézmény négy fakultással – *teológia, kánon- és polgári jog, orvostudomány és szabad művészetek*³ – működhetett, tehát mindazokkal a kiváltságokkal, melyekkel a párizsi, bolognai, oxfordi és kölni intézmények élveztek. Ez az egyetem sem állt fenn sokáig, 1418 után már nincsenek adatok az óbudai *studium generale* működéséről.

